

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-1-27 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-31/621-192
Karar Tarihi : 17.05.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ (İkinci Başkan)
Üyeler : İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Özgür BAL, Tuğçe KOYUNCU

C. BAŞVURUDA

BULUNAN

: - Nevzat Tunçay
Tunç Petrol Ticaret San. A.Ş. Turizm Tesisleri Acenteliği
Yeniçiftlik Tire/İzmir

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN

: - Mepsan Petrol Cihazları San. Tic. A.Ş.
Henden Cd. Kible Sokak No:72 Ümraniye/İstanbul

20 **E. DOSYA KONUSU: Akaryakıt istasyonlarında pompalara takılan yazar kasa cihazlarının arızalanması neticesinde yüksek fiyattan servis ücreti talep edildiği iddiası.**

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle;

-Akaryakıt pompalarına takılan yazar kasa cihazlarının kullanımı sırasında arızalanmaları neticesinde çok yüksek tutarlarda tamir ücretleri talep edildiği ve bu cihazların garanti belgelerinin olmadığı,

-Tamiri yapan firmanın fiyat listelerini göstermekten imtina ettiği,

-Söz konusu cihazların tamamının İzmir-Aliağa'da yapıldığı ve Beko, Profilo, Mepsan, Ülsa isimli şirketlerin buradan satın aldıkları,

30 -Tamir neticesinde değiştirilen parçaların sahibine iade edilmediği ve atölyelerinde yeniden programlanarak başkasına satıldıkları ifade edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 28.02.2011 tarih ve 1506 sayı ile intikal eden başvuru üzerine yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 28.03.2011 tarih ve 2011-1-27/İİ-11-404-TK sayılı İlk İnceleme Raporu, Kurul'un 7.4.2011 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 11-22/403-M sayılı Kurul kararı ile konu hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 06.05.2011 tarih ve 2011-1-27/ÖA-11-259.ÖB sayılı Önaraştırma Raporu, 09.05.2011 tarih ve REK.0.05.00.00-110/121 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-31 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; dosya konusu iddialara yönelik olarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

50 Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, ilgili ürün pazarı "akaryakıt pompalarına özel ödeme kaydedici cihazların bakım ve onarım hizmetleri" pazarı olarak tanımlanmıştır. İncelemeye konu ürünün bakım ve onarım hizmetleri tüm Türkiye genelinde yerine getirilebildiğinden ve benzer nitelik arz ettiğinden, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Sektör Hakkında Genel Bilgi

60 Akaryakıt pompalarına özel ödeme kaydedici cihazlar, sadece akaryakıt pompaları ile çalışabilen ve Maliye Bakanlığı tarafından düzenlemeye tabi tutulan bir üründür. Bu ürünün üretimini yapacak firmalar öncelikle Maliye Bakanlığı tarafından hukuki ve mali anlamda idari onay sürecinden, daha sonra Maliye Bakanlığı gözetiminde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tubitak ve ODTÜ temsilcilerinin içinde bulunduğu teknik onay sürecinden geçmektedir.

3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkartılan 58 no'lu Genel Tebliğ (Tebliğ) uyarınca, taşıtlara perakende olarak (LPG, doğalgaz ve benzeri de dahil) akaryakıt satışı yapan (akaryakıt istasyonu işletmeciliği faaliyetinde bulunan) birinci ve ikinci sınıf tacirlerin, işletmelerindeki akaryakıt pompalarının ödeme kaydedici cihazlara bağlanmaları gerekmektedir.¹ Tebliğ'in 1. maddesi uyarınca akaryakıt satışının yapıldığı pompalara bağlanan bu cihazlar, pompanın içerisine, hemen yanına veya yakınındaki bir büroya yerleştirilmekte olup, akaryakıt verilen taşıtın plaka numarası girildikten sonra çalışacak şekilde düzenlenmiştir. Daha sonra, kaydedilen bilgiler, cihazdan otomatik olarak çıkan fişlerle belgelenmektedir.

70 Tebliğ'in 1/e maddesinde, söz konusu cihazların arızalanması halinde arıza giderilinceye kadar pompanın manuel olarak çalışmaya devam edeceği ve arızanın en çok 48 saat içerisinde giderilmiş olmasının şart olduğu ifade edilmiştir. Yine Tebliğ'in 7/c maddesinde akaryakıt pompalarının bağlanacağı ödeme kaydedici cihazların üretimi, mühürlenmesi, satışı ve satış sonrası bakım-onarım hizmetlerinin 3100 sayılı Kanunun konuyla ilgili genel tebliğlerinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağı belirtilmektedir.

3100 sayılı Kanun'un 4/2. maddesinde;

80 *"Arızalanan ödeme kaydedici cihazların tamiri, bunları üreten veya ithal eden kişi veya kuruluşların yetkili servis elemanlarınca yapılabilir. Cihazların mühürü yetkili elemanlar tarafından açılabilir ve tamir işlemini takiben yine aynı elemanlar tarafından mühürlenir. Üretici veya ithalatçı kişi veya kuruluşların kuracakları bakım ve onarım servislerinin arızalanan cihazları kendilerine başvuru tarihinden itibaren en kısa sürede çalışır hale getirmeleri şarttır. Yapılan tamir işleri başlama ve bitiş*

¹ Bkz. Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ (Seri No: 58)

tarikh ve saatlerini de gösterir şekilde ayrıntılarıyla cihazın ruhsatnamesine kaydedilir.

90 *Üretici veya ithalatçı kişi veya kuruluşların kuracakları bakım ve onarım teşkilatlarının uyacakları şartlar ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tespit edilir ve denetlenir.”*

şeklinde hüküm yer almakta ve bu cihazların arızalanması halinde servis hizmetinin, söz konusu ürünü üreten veya ithal eden firma tarafından yapılacağı belirtilmektedir. Bununla birlikte servis hizmetinin, Maliye Bakanlığı'nın denetiminde olan bir faaliyet olduğu anlaşılmaktadır.

100 Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden söz konusu servis hizmetini doğrudan Mepsan'ın vermediği, anlaşmalı olduğu bölgesel firmalar aracılığıyla verildiği anlaşılmıştır. Mepsan arızalanan ürünlerin 7/24 olarak çağrı merkezine bildirildiğini, Mepsan bünyesinde yurt geneline yayılmış 35 adet servis merkezinin bulunduğunu ve Maliye Bakanlığı'ndan onaylı 56 adet teknik eleman ile hizmet verdiklerini ifade etmiştir.

I.3. Değerlendirme

Şikayet konusunu, satın alınan cihazların bakım ve onarımında müşteriden yüksek bedeller talep edilmesi oluşturduğundan, bu hususun rekabet hukuku bakımından 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında “aşırı fiyat” bağlamında değerlendirilebileceği düşünülmüştür. Bu çerçevede öncelikle Mepsan'ın ilgili ürün pazarında hakim durumda olup olmadığı ve varsa hâkim durumdan kaynaklanan herhangi bir kötüye kullanma davranışının mevcut olup olmadığı araştırılmıştır.

110 Bahse konu akaryakıt pompalarına özel ödeme kaydedici cihazların ait olduğu üst pazar genel olarak ödeme kaydedici cihazlar şeklinde ifade edilebilir. Halihazırda, genel olarak ödeme kaydedici cihazlar piyasasında herhangi bir firmanın hakim durumda bulunmasına yönelik bir veri veya etken bulunmamakta olup, piyasa Maliye Bakanlığının düzenlemesine tabidir. Bu üst pazarın bir alt segmenti niteliğindeki akaryakıt pompalarına özel ödeme kaydedici cihazlar pazarı da benzer niteliklere haiz olup, bu çerçevede de bir firmanın gerek servis hizmetleri gerekse üretim bakımlarından hakim konumda bulunması piyasa koşulları bakımından mümkün gözükmemektedir.

120 Dosya içeriğinden, istasyon sayısı ve yazar kasa adedi olarak Profilo'nun pazarda birinci, Beko'nun ikinci ve Mepsan'ın üçüncü sırada olduğu, bu üç firmanın pazar payının toplamda seviyelerinde olduğu anlaşılmıştır. Mepsan'ın pazar payı istasyon sayısı dikkate alındığında yaklaşık, yazar kasa adedi dikkate alındığında ise yaklaşık civarındadır.

130 Öte yandan, belli bir kullanım ömürleri bulunan söz konusu yazar kasaların, kullanım ömrü sonunda müşterilerin daha farklı marka yazar kasaları tercih edebileceklerdir. Bu doğrultuda, sıkı denetim ve düzenlemelere tabi bir servis piyasasında herhangi bir firmanın hakim durumda olduğuna yönelik bir göstergenin bulunmadığı da dikkate alındığında marka bağımlılığını sağlamak ve elindeki müşterileri kaybetmemek için çok aşırı bir fiyatlandırma yolunu seçemeyeceği de aşıkardır. Bu çerçevede, ilgili ürün pazarında herhangi bir firmanın hakim durumda bulunduğu yönünde bir iddia bulunmadığı gibi bu yönde bir tespit de bulunulamayacağı kanaatine varılmıştır.

Servis hizmet ücretleri; saha şartları, ulaşım, yerinde servis hizmeti verilebilmesi gibi hususlar göz önünde bulundurularak Mepsan tarafından belirlenmekte; ilk kuruluş, montaj, demontaj gibi servis hizmet ücretleri ve yedek parça fiyatları tavsiye edilen fiyat listesi şeklinde bayi ve servislere bildirilmektedir. Ürünün niteliği, teknik bilgi gerektiren bir ürün olması, Türkiye'nin her yerinde 48 saat içerisinde tamir imkanını sağlayacak servis ağının kurulmasının gerekli olması gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda söz konusu servis ücretlerinin yüksek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

140

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.